

הגילוי הגדול של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע

אדר החודש האחרון שיש בו הסתר היותר גדול סופו נעוץ בתחילתו בגילוי הגדול של חודש ניסן

"והטעם שהוא בחודש אדר, כי יש י"ב צירופי הוי"ה כנגד י"ב חדשי השנה, ובחודש ניסן אזי מאיר שם הוי"ה כסידורו והיא התגלות החסדים, ואחר כך נעשה צירופים בכל חודש וחודש, וכל חודש אשר הצירוף מתרחק מן השורש יותר הוא בהסתר, ובחודש אדר שמאיר בו הצירוף האחרון הוא הצמצום וההסתר יותר מכל חודש.

ועל כן טעה המן והפיל פור, וכל זה בכדי לעשות רע לישראל ח"ו מחמת שהוא צירוף וההסתר האחרון, אך טעה בזה, כי סוף מעשה במחשבה תחילה, ונעוץ סופו בתחילתו, כמו שמזל יום שבת קודש הוא מזל אחרון, ודוקא יש בו התגלות הקדושה, וכמו שאנחנו בעקבתא דמשיחא שהוא ההסתר היותר אחרון, אנו מצפים להתגלות אור היותר עליון."

ביאור דבריו הקדושים ביתר הרחבה, על פי מה שכתוב בתורה (שמות יב א): "החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה". וביאר הרמב"ן שהמצוה היא למנות את חודש ניסן לחודש הראשון מכל י"ב חדשי השנה, כי בחודש זה יצאו ישראל ממצרים באותות ומופתים.

לפי זה נשכיל להבין מה שמבואר בתיקוני זוהר (הקדמה ט): שישנם י"ב צירופי השם הוי"ה כנגד י"ב חדשי השנה, ובחודש ניסן שולט בו הצירוף של השם הוי"ה ביושר, היוצא מראשי תיבות הפסוק (תהלים צו יא): "שמחו ה'שמים ותגל ה'ארץ, והביאור בזה כי כאשר הצירוף הוא ביושר שולטים הרחמים בעולם, לכן בחודש ניסן ישמחו ה'שמים ותגל ה'ארץ בהתגלות הרחמים בשמים ובארץ.

י"ב חדשי השנה י"ב דרגות של גילויים

והנה בכל חודש משאר י"א חדשי השנה משתנה הצירוף של השם הוי"ה, וככל שמתרחק החודש מחודש ניסן כך משתנה הצירוף יותר, וכתוצאה מכך יש בו הסתר יותר

ופירוש רש"י: "ויעבר מרדכי, על דת להתענות ביום טוב ראשון של פסח, שהתענה י"ד בניסן וט"ו וט"ז שהרי ביום י"ג נכתבו הספרים". ומקור הדבר בגמרא (מגילה טו): "ויעבר מרדכי, אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית". והנה ענין זה מבואר במדרש (אסתר רבה ח ז) ביתר פרטות, [אלא שיש שם שינוי באיזה ג' ימים צמו, כי ברש"י מבואר שצמו י"ד ט"ו וט"ז בניסן ואילו במדרש מבואר שצמו י"ג י"ד וט"ו]:

"ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי, אמרה לו לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן, וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים, אלו הן י"ג וי"ד וט"ו בניסן, שלח לה [מרדכי], והרי בהם יום ראשון של פסח, אמרה לו זקן שבישראל למה הוא פסח, מיד שמע מרדכי והודה לדבריה, הדא הוא דכתיב ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוותה עליו אסתר, תמן אמרין שהעביר יום טוב של פסח בתענית."

וצריך להבין מה ראתה אסתר על ככה לעשות הכנה לנס פורים, דוקא על ידי ביטול המצות עשה מן התורה לאכול מצות בליל פסח, וביטול המצוה דרבנן לשותות ארבע כוסות בליל פסח. זאת ועוד מה נתכוונה באמרה למרדכי: "זקן שבישראל למה הוא פסח", וכי יעלה על הדעת לבטל ח"ו מצוות ה' כדי להציל את ישראל, ואם נתכוונה כדי לעורר בכך רעש בשמים, מדוע בחרה לבטל דוקא את המצוות בליל פסח.

ביאור עמוק בדברי הרה"ק מרוז'ין זי"ע

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה, במסע מחשבתנו להשתתף בסעודת פורים של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע, שבה השמיע דברי אלקים חיים המאירים את כל עניני פורים באור צח ובהיר, כפי שהביא בשמו בספר "עירין קדישין" קמא (לפורים דף יז), אשר דיבר בקדשו לבאר הטעם שבחר המן הרשע, להוציא את הגזירה על ישראל דוקא בחודש אדר, והנה מעט מהדברים שהביא השומע בשמו:

לקראת ימי הפורים - פורים דפרזים ופורים דמוקפין, הבאים לקראתנו לשלום, דבר בעתו מה טוב "לבסומי בפוריא" - להתבסם ולהשתעשע ביין המשומר של התורה הקדושה, לברר וללבן כמה נקודות בעניני פורים, באורם הבהיר של רבותינו הקדושים מאורי עליון הראשונים והאחרונים זי"ע, ומה' נבקש שיוליכנו בדרך אמת.

שינוי בגמרא (תענית כט): "משנכנס אדר מרבין בשמחה". ופירש רש"י: "ימי נסים היו לישראל פורים ופסח". וכבר תמיהו כל המפרשים וינועו אמות הסיפים, מה ראה רש"י על ככה לשלב את ימי הנסים שהיו לישראל בפורים בחודש אדר, עם הנסים שנעשו להם בפסח בחודש ניסן, הלא בגמרא לא נזכר ניסן כי אם: "משנכנס אדר מרבין בשמחה".

בענין מה שבחר המן לגזור על ישראל דוקא בחודש אדר, שינוי בגמרא (מגילה יג): "תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד". ודקדקו המפרשים, מדוע הקדימו חכמינו ז"ל את יום המיתה ליום הלידה: "שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד", ולכאורה היה צריך לומר להיפך: "ולא היה יודע שבשבעה באדר נולד ובשבעה באדר מת".

"זקן שבישראל למה הוא פסח"

עוד זאת ראוי להתבונן במה שביקשה אסתר ממרדכי, לצוות על ישראל הנמצאים בשושן לצום שלשה ימים, שאחד מהם היה יום ראשון של פסח, כמו שכתוב במגילה (אסתר ד טו): "ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי, לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן, וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום... ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוותה עליו אסתר."

הרה"ק מרוז'ין זי"ע: המן הרשע הפיל פור על חודש אדר, כי חשב שבחודש האחרון יש הסתר היותר גדול

המן לא ידע כי בקדושה סופו נעוץ בתחילתו,
ההסתר הגדול של חודש אדר נעוץ בגילוי הגדול של חודש ניסן

אסתר הזכירה הצירוף של חודש ניסן בראשי תיבות:
"יבוא ה'מלך ו'המן ה'יום כדי לבטל ההסתר של חודש אדר

פירוש נשגב של הרה"ק מרוז'ין בפסוק:
"עד אנה תסתיר את פניך ממני, עד אנה אשית עצות בנפשי"

עיקר ההכנה לנס פורים כבר נעשה בחודש ניסן

ועתה בא וראה דבר פלא, כי כאשר נתבונן נראה שאמנם כן, שורש ההכנות לקראת הנס של פורים, כבר נעשה בחודש ניסן י"א חדשים לפני פורים, החל ממה שסיכנה אסתר המלכה את נפשה, מיד אחרי שהוציא המן את גזירתו ב"ג בחודש ניסן, להיכנס אל המלך אחשוורוש שלא ברשות, אשר מצד חוקי המלוכה אחת דתה להמית, אלא שנעשה לה נס שמצאה חן בעיניו, והושיט לה המלך את שרביט הזהב אשר בידו.

אחר כך במה שהסכים אחשוורוש לקבל את הזמנת אסתר לסעודה הראשונה ביום ראשון של פסח, כאשר אמרה לו: **אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו**. וכלה בסעודה השניה שעשתה לאחשוורוש ביום שני של פסח, אשר בסעודה זו הביאה אסתר לתלייתו של המן הרשע על העץ אשר הכין למרדכי.

הרי לנו מצב ברור של נעוץ סופו בתחילתו, ההסתר היותר גדול של אדר החודש האחרון, אשר בו קבע המן הרשע לאבד את כל היהודים, נתחבר עם הגילוי הגדול של החודש הראשון ניסן, להמשיך משם את המפלה הגדולה של המן הרשע, אלא שהמלחמה בפועל כנגד אויבי ישראל מזרע עמלק היתה בחודש אדר.

מעתה הרחיב לנו ה' להבין דברי חכמים וחידותם: **"תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד"**. כי כשראה המן הרשע שמה שסיים את חייו בז' אדר, חשב להביא מכך ראייה ברורה לדעתו כי החודש האחרון אדר יש בו הסתר היותר גדול, שהרי מנהיגם של ישראל נסתלק בו, **"ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד"**.

המלכה לומר במאמר הראשון שאמרה למלך אחשוורוש, אחרי שסיכנה את נפשה להיכנס אליו שלא ברשות, במטרה ברורה להפיל את המן הרשע צורר היהודים ולהציל את ישראל מכליה, כמו שכתוב במגילה (אסתר ה ד): **"ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו"**.

והנה כבר גילו לנו חכמינו ז"ל יסוד גדול (אסתר רבה ג'): **"כל מקום שנאמר במגלה זו למלך אחשוורוש, במלך אחשוורוש הכתוב מדבר, וכל מקום שנאמר למלך סתם, משמש קודש וחול"**. וזהו שדרשו בגמרא (מגילה טו): על הכתוב (אסתר ו א): **"כלילה הוא נדדה שנת המלך, אמר רבי תנחום, נדדה שנת מלכו של עולם"**. נמצא לפי זה כי מה שאמרה אסתר מלך סתם: **"אם על המלך טוב"**, התכוונה גם על הקב"ה מלכו של עולם.

לפי זה נשכיל להבין מה שגילה לנו רבינו האריז"ל (פע"ח שער הפורים פ"ו), כי במאמר זה נתכוונה אסתר להתפלל לפני מלכו של עולם, לעורר רחמים על ישראל מהשם הוי"ה ברוך הוא, וזהו שאמרה: **"אם על המלך"** - הקב"ה מלכו של עולם **"טוב, יבוא ה'מלך ו'המן היום"** - ראשי תיבות הצירוף של השם הוי"ה ביושר שהוא רחמים גמורים עכדה"ק.

אך לפי דברי הרה"ק מרוז'ין זי"ע יש לומר הביאור בזה, כי כאשר ראתה אסתר שהמן הפיל פור על אדר החודש האחרון שיש בו הסתר היותר גדול, פיה פתחה בחכמה להתפלל לפני הקב"ה: **"יבוא ה'מלך ו'המן היום"**, ראשי תיבות הצירוף של חודש ניסן שהוא ביושר, כדי לחבר אדר עם ניסן בבחינת נעוץ סופו בתחילתו להמשיך משם נסים ונפלאות. ויש לומר שענין זה נרמז בשם החודש אד"ר שהוא אותיות א-ד-ר, ללמדנו כי בחודש האחרון מכל י"ב חדשי השנה א' ד-ר בו החודש הראשון ניסן.

גדול כי אין הרחמים מגולים כל כך. [לכן תראה כי בשלשה חדשים הראשונים ניסן אייר סיון, כל צירוף מתחיל באות י', בשלשה חדשים אחריהם תמוז אב אלול, כל צירוף מתחיל באות ה' ראשונה, בשלשה חדשים אחריהם תשרי חשוון כסלו, כל צירוף מתחיל באות ו', ובשלשה חדשים אחרונים טבת שבט אדר, כל צירוף מתחיל בה' אחרונה].

נמצא לפי זה כי חודש אדר שהוא החודש האחרון מ"ב חדשי השנה, הנה בהיותו החודש שהוא יותר רחוק מהחודש הראשון חודש ניסן, וגם הצירוף ששולט בו הוא הצירוף האחרון היותר רחוק מהצירוף של חודש ניסן, יש בו הסתר גדול יותר מכל י"ב חדשי השנה, לכן כשנפל הפור על חודש אדר שמח המן שמחה גדולה, בחשבו שיש בו הסתר היותר גדול מכל השנה ויוכל ח"ו להתגבר על ישראל.

אולם מגלה לנו הרה"ק מרוז'ין זי"ע, כי המן הרשע טעה בזה טעות גדולה, כי הוא לא ידע שבקדושה יש כלל גדול שהסוף נעוץ וקשור עם תחילתו, ומקור הדבר בספר יצירה (פרק א משנה ז): **"עשר ספירות בלי מה, נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת, שאדון יחיד ואין לו שני"**. כלומר סוף הקדושה קשור תמיד עם הראשית, כגלגל שהסוף וההתחלה מחוברים יחד בחיבור נפלא מאין כמוהו.

ומביא ראייה לכך משבת קודש שמצד אחד הוא היום האחרון מכל ימות השבוע, אך מצד שני הוא גם בבחינת ראש ושורש לכל ימות השבוע להשפיע להם שפע רב טוב, כמבואר בזהר הקדוש (פרשת יתרו פח): **"כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין"**, והרי זה בבחינת נעוץ סופו בתחילתו, וכן מעגל השנה המורכב מ"ב חדשים החל מחודש ניסן עד חודש אדר, הרי הם כמו מעגל אשר סופו נעוץ בתחילתו.

הנה כי כן זאת היתה טעותו הגדולה של המן הרשע, כי הוא חשב שחודש אדר בהיותו החודש האחרון יש בו הסתר היותר גדול, ועל ידי זה יצליח להוציא מהכוח אל הפועל את גזירתו כנגד ישראל, ולא ידע כי בקדושה סופו נעוץ בתחילתו - החודש האחרון אדר נעוץ ומחובר עם החודש הראשון ניסן שיש בו הגילוי היותר גדול.

יבוא ה'מלך ו'המן היום - ר"ת הצירוף של חודש ניסן

רחש לבי דבר טוב כי על פי דבריו הקדושים יפתח לנו פתח להבין, מה שבחברה אסתר

"בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל"

יומתק לבאר בזה מאמרם (ר"ה יא.):
"בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל". כי בגלות
 מצרים היו ישראל בבחינת: **"עד אנה אשית
 עצות בנפשי"**, ככתוב (שמות ו ט): **"ולא שמעו
 אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה"**, ועל ידי
 זה שקעו בהסתר היותר גדול בבחינת החודש
 האחרון, אלא שעם כל זאת האמינו בה'
 ככתוב (שמות ד לא): **"ויאמן העם וישמעו כי
 פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את עניי ויקדו
 וישתחוו"**, ובזכות זה זכו לבחינת **"נעוץ סופו
 בתחילתו"**, לגילוי הגדול בחודש ניסן שבו
 נגאלו ממצרים.

והנה גם הגאולה העתידה תבוא בבחינה זו,
 כמבואר בגמרא (סנהדרין צז.) כי משיח בן דוד
 הוא אחד משלשה דברים הבאים רק **"בהיסח
 הדעת"**, דהיינו ששיגו ישראל שאין להם שום
 עצה ודעת כי אם בעזר ה', בבחינת **"עד אנה
 אשית עצות בנפשי"**, ועל ידי ההסתר היותר
 גדול יזכו שיהיה סופו נעוץ בתחילתו ולכן
"בניסן עתידין ליגאל".

נפלא לפרש בזה בקדושת כתר למוסף
 בשבתות וימים טובים: **"הן גאלתי אתכם
 אחרית כראשית"**. כלומר הקב"ה אומר לנו: **"הן
 גאלתי אתכם"** - הן במצרים והן לעתיד לבוא
 רק בבחינת **"אחרית כראשית"**, שתזכו לקשר
 את האחרית עם הראשית בבחינת: **"נעוץ סופו
 בתחילתו"**, על ידי שתבואו להסתר היותר גדול
 ועל ידי זה תעלו לגילוי היותר הגדול, אשר על כך
 אמרו: **"בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל"**.

ויש לומר בזה רמז נכבד בתפלת נעים
 זמירות ישראל, שאנו אומרים בהלל (תהלים
 קיח כה): **"אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה
 נא"**. נתכוון להמשיך בזה מהגילוי הגדול של
 חודש ניסן שהצירוף של השם הוא ביושר, גם
 בתוך ההסתר היותר הגדול של החודש האחרון
 בבחינת סופו נעוץ בתחילתו. וזהו שאמר: **"אנא
 ה'" - השם הוי"ה ביושר ששולט בחודש ניסן,
 "הושיעה נא" - נ"א נוטריקון ניסן אדר בבחינת
 נעוץ סופו בתחילתו, "אנא ה'", הצירוף של
 ניסן, "הצליחה נא", גם בתוך ההסתר על ידי
 התחברות נ"א - ניסן אדר.**

תכלית הנסים הנגלים להכיר בנסים הנסתרים

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ביתר עמקות
 דברי הרה"ק מרוז'ין זי"ע, על הקשר הפנימי בין
 חודש אדר שהוא החודש האחרון עם חודש

**השורש של הסתר פנים של הקב"ה נעוץ בכך,
 שנדמה לו לאדם שיש לו עצות איך לצאת בעצמו מצרותיו**

**"הן גאלתי אתכם אחרית כראשית",
 הגאולה העתידה תהיה בניסן בבחינת נעוץ סופו בתחילתו**

**יסוד גדול של הרמב"ן: "ומן הנסים הגדולים המפורסמים,
 אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה"**

**אסתר צוותה לצום בליל פסח כדי לעורר רעש בשמים,
 שבלי נס פורים בתוך הטבע אין שום תועלת בפסח**

וזהו שאמר דוד המלך להקב"ה בדרך שאלה:
"עד אנה תסתיר את פניך ממני", ועל כך השיב
 תשובה ברורה: **"עד אנה אשית עצות בנפשי"**,
 כל זמן שאטעה לחשוב שאני מסוגל לשית עצות
 בנפשי, אבל ברגע שאדע נאמנה שאין בידי שום
 עצה ותבונה יתבטל ההסתר פנים עכדה"ק.

ועתה בא וראה כי אסתר המלכה נתכוונה
 לרעיון נשגב זה, כמו ששינו בגמרא (מגילה יא.):
**"תנו רבנן מה ראתה אסתר שזימנה את המן...
 כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך
 ויסחו דעתן מן הרחמים"**. ולפי האמור הביאור
 בזה, כי בכך ביקשה אסתר להביא את ישראל
 למצב של: **"עד אנה אשית עצות בנפשי"**, שידעו
 נאמנה כי אין להם שום עצה, ועל ידי זה יבטחו
 בה' ויזכו להשיג ישועת ה' כהרף עין.

הנה כי כן יאירו עינינו להבין דברי הרה"ק
 מרוז'ין זי"ע, שהחודש האחרון אדר שיש
 בו ההסתר היותר גדול, נעוץ סופו בתחילתו
 עם הנסים של חודש הראשון ניסן, כי כל זמן
 שההסתר אינו כל כך גדול, הלא עלול האדם
 לחשוב ח"ו שיש בידו להושיע את עצמו, אולם
 דוקא בזמן שיש בו הסתר היותר גדול, מגיע איש
 ישראל למצב של: **"עד אנה אשית עצות בנפשי"**,
 ועל ידי זה הוא זוכה לבטל את ההסתר פנים
 ולזכות לגילוי היותר גדול של חודש ניסן.

ולפי המבואר ענין זה אכן מתאים להפליא
 עם המצב של ישראל בגזירת המן, שהפיל פור
 על חודש האחרון אדר לאבד את כל היהודים,
 ולא היתה בידם שום עצה ותבונה בכוחות
 עצמם להינצל, אלא שבטחו בה' ובישועתו
 בזכות מרדכי, שכינס את כל היהודים הנמצאים
 בשושן בחודש ניסן וגזר עליהם צום של שלשה
 ימים, ועל ידי זה זכו לקשר סופו בתחילתו
 להמשיך הכנה לישועת ה' עוד בחודש ניסן
 כשנתלה המן, ואחר כך בחודש אדר נצחו
 במלחמה את כל אויביהם מזרע עמלק.

ויש לומר הביאור בזה, על פי מה שדרשו
 בגמרא (ר"ה יא.) על הפסוק (דברים לא ב): **"ויאמר
 אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, שאין
 תלמוד לומר היום, ומה תלמוד לומר היום, היום
 מלאו ימי ושנותי, ללמדך שהקב"ה יושב וממלא
 שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחודש לחודש,
 שנאמר (שמות כג כו) את מספר ימיה אמלא"**.

ונראה לבאר הענין בזה, כי בכך ביקש
 הקב"ה ללמדנו שבקדושה אין מושג של סוף
 וסיום, אלא תמיד סופו נעוץ בתחילתו, לכן
 הסוף של חיי הצדיקים ביום הפטירה נעוץ
 בתחילתן ביום הלידה, כי תורתם ועבודתם בכל
 ימי חייהם נשארת בעולם לנצח. וזהו שאמרו:
**"ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה
 באדר נולד"**, כי סופו נעוץ בתחילתו במעגל
 נצחי שאין לו סוף, נמצא כי קדושתו ותורתו
 עומדת לישראל לנצח נצחים.

"עד אנה אשית עצות בנפשי"

חשבתי דרכי לברר מקחו של צדיק - דברי
 הרה"ק מרוז'ין זי"ע בדרך מחשבה השווה לכל
 נפש, מהו באמת ביאור הענין שהחודש האחרון
 אדר שיש בו ההסתר היותר גדול, נעוץ בחודש
 הראשון ניסן שיש בו גילויים גדולים. ונראה לבאר
 כוונתו על פי מה שהוא עצמו פירש דברי נעים
 זמירות ישראל (תהלים יג ב): **"עד אנה תסתיר את
 פניך ממני, עד אנה אשית עצות בנפשי"**.

וביאר בדברי קדשו כי בכך ביקש דוד המלך
 ללמדנו רעיון נשגב באמונת ה', כי איש ישראל
 שרוצה להשיג ישועת ה', צריך לדעת מקודם
 שאין בידו שום עצה ותבונה, אלא הכל תלוי רק
 בידי ה' להושיעו מצרתו, אבל כל זמן שנדמה
 לו שהוא יכול להושיע את עצמו אי אפשר
 להמשיך ישועת ה'.

מארץ מצרים מבית עבדים... ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל".

והעצה על כך שיאמין האדם באמונה שלימה, שכל העניינים שבתוך הטבע הם גם כן רק יד ה' שמסתיר את הנהגתו בתוך הטבע, לפי זה מבאר "הבני יששכר" בלשון קדשו:

"ובאם יאמר האדם כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, הנה לא יתקיימו נכסיו. וזהו שרמזו חז"ל, הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, היינו יתקע בהן הענין הנרצה באדר, שהיה נס מופלג בטבע, להתוודע ולהגלות שהכל בהשגחה נפלאה גם כל העניינים הנעשה בטבע".

הנסים של חג הפסח הכנה לנס של פורים

מעתה כאשר נצרך לכל האמור את היסוד אשר למדנו מדברי הרמב"ן בתכלית הנסים של יציאת מצרים: "ומן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה", יפתח לנו פתח להבין הקשר הנפלא בין חג הפסח לפורים, שהרי רק בזכות הנסים של פסח אנו יכולים להאמין בנס של פורים בתוך הטבע, ולכן עיקר ההכנה לנס פורים נעשה בפסח שבו נתלה המן.

בדרך זו נשכיל להבין מה שמבואר בספרים הקדושים, כי קביעות פורים ב"ד באדר כשנחנו מאויביהם הוא שלשים יום קודם פסח, כי לפי סדר החדשים שאחד מלא ואחד חסר חודש אדר הוא תמיד חסר, נמצא כי י"ד באדר הוא בדיוק שלשים יום לפני ט"ו בניסן שהוא יום א' של פסח כשיצאו ישראל ממצרים.

ומטעם זה כתב בעל התניא בשלחן ערוך הרב (או"ח סימן תכט ס"א) כי מפורים ואילך מתחילים לדרוש בהלכות הפסח, כמבואר בגמרא (פסחים 1): "שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום". נמצא כי שלשים יום קודם חג הפסח שהוא בפורים כבר מתחילה להאיר הארת החג. ולפי האמור הביאור בזה, כי מאחר שעל ידי הנסים שלמעלה מדרך הטבע בפסח, אדם בא להאמין בנס שבתוך הטבע בפורים, לכן סיבב הקב"ה להכין ולהמשיך את כל הנס של פורים בפסח.

"ימי נסים היו לישראל פורים ופסח"

מעתה הנה מה טוב ומה נעים להבין עומק דבריה של אסתר המלכה, שצוותה על מרדכי לצום גם בפסח ולבטל את מצוות ליל פסח, ולפי המבואר במדרש אמרה לו: "זקן שבישראל למה

המוסתרים בתוך הטבע, לכן נתן לנו הקב"ה מצות הזכרת יציאת מצרים בכל יום, כי על ידי שאנו מזכירים יציאת מצרים שהיתה למעלה מדרך הטבע, הרי זו סגולה נפלאה לפתוח את עינינו לראות הנסים שבתוך הטבע שהקב"ה עושה עמנו בכל יום, כלשון הרמב"ן: "ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים".

נס פורים בתוך הטבע

והנה ידוע יסוד גדול ממשתנו הטהורה של ה"קדושת לוי" (קדושה ראשונה לפורים) כי הנסים של יציאת מצרים היו למעלה מדרך הטבע שנשתנו סדרי בראשית ונהגת הטבע, החל מעשרת המכות שהמים נהפכו לדם, האור נהפך לחושך, וכל הבכורים מתו כאחד בחצות לילה, וכלה בנס הגדול של קריעת ים סוף שנהפכו המים ליבשה.

אך לעומת זה הנס של פורים היה מלובש בתוך הנהגת הטבע. אחשוורוש נשתכר והרג את ושתי שלא שמעה בקולו והמליך את אסתר במקומה. המן מזרע עמלק גזר להשמיד את כל היהודים, ואחר כך בגלל אהבת אחשוורוש לאסתר המלכה תלו את המן על העץ ונתבטלה הגזירה. למראית עין לא היה שום ביטול של מערכת הטבע, אלא שעם כל זאת ניכר לעין כל כי הקב"ה סיבב את כל מערכת הטבע כדי להציל את ישראל. והנה מעט מדברי ה"קדושת לוי" בלשון קדשו:

"כי יש שני מיני ניסים, אחד ניסים נגלים, ואחד ניסים נסתרים. נסים נגלים, הוא קריעת ים סוף ויציאת מצרים, אשר נגלה לעין כל נסים ונפלאות שנשתנה הטבעיים, ויש נסים נסתרים, כמו בימי מרדכי ואסתר שלא היה שינוי הטבעיים, רק הנס היה בתוך הטבעיים. ואמר אדמו"ר הגאון בוצינא קדישא מורינו ורבינו דוב בעריש [המגיד ממעזריטש] זצ"ל, שלכן נקראת אסתר, שהיה הנס בהסתרת בתוך הטבעיים, עד כאן אמר מורי ורבי זלה"ה".

על פי האמור מבאר ה"בני יששכר" (אדר מאמר א סימן ט) כמין חומר מאמר הגמרא (ביצה טו): "הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמרו אדיר במרום ה'". הביאור בזה כאשר האדם רוכש קניני העולם הזה בדרך הטבע, הרי הוא עלול להילכד ברשת היצר של "כוחי ועוצם ידי" כמו שכתוב (דברים ח יא):

"השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך... פן תאכל ושבעת ובתים טובים טובים תבנה וישבת, ובקרך וצאנך ירביון וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה, ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך המוציאך

הניסן שהוא החודש הראשון בבחינת נעוץ סופו בתחילתו, איך משפיע חודש ניסן מהנסים של יציאת מצרים שהיו בו, על חודש אדר שבו היה הנס של פורים.

נקדים יסוד נפלא שלימד אותנו הרמב"ן סוף פרשת בא (שמות יג טז) בענין הנסים של יציאת מצרים, אשר הוא בבחינת אבן הפינה שראוי לכל איש לשנן לעצמו השכם והערב, כי תכלית כל הנסים שעשה עמנו הקב"ה ביציאת מצרים למעלה מן הטבע, היא כדי שנכיר על ידם בנסים הגדולים הטמונים בתוך הנהגת הטבע מדי יום ביומו, ובלשון קדשו:

"ומן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו, שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצוות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו, הכל בגזירת עליון כאשר הזכרתי כבר".

ביאור דבריו הקדושים, על פי הידוע שאסור להתפלל על הנס כמבואר ב"ספר חסידים" (אות תשצד): "ואסור להתפלל שיעשה לו הקב"ה נס בשינוי העולם". והביא ראיה לכך ממה שמבואר בגמרא (תענית כד.) שאסור להתפלל על האילן שיוציא פירות קודם זמנו. והביאור בזה כי הקב"ה ברא את העולם כדי שיתנהג בדרך הטבע, ועם כל זאת יאמין האדם באמונה שלימה שהקב"ה מנהיג את הטבע.

לכן אסור להתפלל על הנס כי אין הקב"ה חפץ לשנות את הטבע, אלא שביציאת מצרים שהיו ישראל שקועים במ"ט שערי טומאה, עשה הקב"ה עמם נסים למעלה מדרך הטבע כדי להשריש בהם אמונת ה', אבל עיקר התכלית הוא כמו שכתב הרמב"ן, כדי שעל ידי זה יבואו להאמין באמונה שלימה גם בהנהגת ה' שבתוך הטבע: "ומן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה".

יומתק להבין בזה המצוה לספר ביציאת מצרים כל ימי חייו, כמו שכתוב (דברים טז ג): "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך", כי מאחר שהקב"ה עושה עמנו נסים ונפלאות מוסתרים בתוך הטבע בכל עת ובכל שעה, כמו שאנו אומרים בתפלת שמונה עשרה בברכת מודים: "ועל נסיך שבכל יום ויום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהריים".

אולם הלא כך דרכו של היצר הרע, שמסמא את עיני האדם שלא יראה את נפלאות ה'

יש בו הסתר היותר גדול, ולא ידע כי סופו נעוץ בתחילתו, שהחודש האחרון מקושר עם החודש הראשון ניסן. לפי האמור הביאור בזה, כי על ידי חודש הראשון ניסן שנעשו בו נסים למעלה מדרך הטבע, אנו ממשיכים אור גדול להאמין גם בנסים שבתוך הטבע, אפילו בהסתר היותר גדול של החודש האחרון, נמצא כי אמנם כן חודש אדר האחרון מ"ב חדשי השנה נעוץ סופו בתחילתו בחודש ניסן.

בדרך זו ירווח לנו להבין ביתר שאת מה שכבר ביארנו, כי אסתר המלכה פתחה את פיה בחכמה להתפלל לפני המלך העליון הקב"ה: **"אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום"**, ראשי תיבות הצירוף של חודש ניסן שהוא ביושר, כדי לנעוץ בכך סופו בתחילתו, לחבר את אדר החודש האחרון עם ניסן החודש הראשון, שהרי לפי המבואר אי אפשר להאמין בנסים שבתוך הטבע בפורים, רק על ידי הנסים הגלויים למעלה מדרך הטבע בחודש ניסן, ששולט בו הצירוף של השם הוי"ה ביושר בבחינת: **"ישמחו השמים ותגל הארץ"**.

עליו אסתר, שנקראת בשם **"אסתר"** כדי לרמז: **"ואנכי הסתר אסתיר"**, שיתגלה הקב"ה לישראל על ידי הנס שבתוך הטבע, על כן מטעם זה ראוי לשמוע בקולה לבטל המצוות בליל פסח, כדי לעורר בשמים רעש שבלי הנס של פורים בתוך הטבע אין שום תועלת בנסים של פסח למעלה מדרך הטבע.

הנה כי כן נשכיל להבין מה שפירש רש"י במתק לשונו: **"משנכנס אדר מרבין בשמחה - ימי נסים היו לישראל פורים ופסח"**. ללמדנו כי משנכנס אדר מרבין בשמחה, לא רק על הנס של פורים שהיה בתוך הטבע, אלא גם על הנסים של פסח שהיו למעלה מדרך הטבע, שהרי רק בזכות הנסים של פסח שהיו למעלה מדרך הטבע, זכינו לנס פורים שמאז התחילה הנהגת הנסים בתוך הטבע, נמצא כי פורים ופסח קשורים זה בזה בקשר אמין בל ימוט.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין עומק דברי הרה"ק מרוז"ן זי"ע, שהמן הפיל פור על חודש אדר בחשבו, כי בהיותו החודש האחרון

הוא פסח. רמזה לו בזה שהם צריכים לעורר רעש בשמים, שכל התכלית של חג הפסח שאנו חוגגים זכר לנסים הגלויים של יציאת מצרים, היא כדברי הרמב"ן רק כדי שיבוא אדם להאמין בנסים שבתוך הטבע, נמצא לפי זה כי אם לא יקרה הנס של פורים בתוך הטבע אין שום תועלת בנס של פסח.

יומתק להבין בזה דקדוק הלשון במגילת אסתר: **"ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוותה עליו אסתר"**, על פי מה ששנינו בגמרא (חולין קלט:): **"אסתר מן התורה מנין, ואנכי הסתר אסתיר"**. ופירש ה"בני יששכר" בספר "מעין גנים" (פרק יא אות ג) הרמז בזה, כי על ידי אסתר זכו ישראל שנתגלה להם הקב"ה בהסתר בתוך הטבע. וכן מבואר בדברי ה"קדושת לוי" הנ"ל בשם רבו המגיד ממעזריטש זי"ע כי מטעם זה נקראה בשם **"אסתר"**.

לפי זה יש לומר כי זהו פירוש הכתוב: **"ויעבר מרדכי"**, שעבר על דת של תורה להתענות בפסח, ומפרש הטעם לכך: **"ככל אשר צוותה**

"וישם כתר מלכות בראשה"

לאוהבי הרמז נקיים מצות משלוח מנות בדברי תורה, לפרש על פי דברי הרה"ק מרוז"ן זי"ע מקרא שכתוב במגילה (אסתר ב יז): **"ויהאב המלך את אסתר מכל הנשים ותישא חן וחסד לפניו מכל הבתולות, וישם כתר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי"**. נקדים מה ששינו במשנה (אבות פ"ה מ"א): **"בעשרה מאמרות נברא העולם"**.

והנה ידוע כי עשרה מאמרות הם כנגד עשר ספירות שהן עשר מדות, שהקב"ה ברא בהם את העולם, ונקראים בשם: **כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות**, כמבואר במדרש (במדב"ר יד יא): **"כף אחת עשרה זהב, כנגד עשרה מאמרות שנברא בהם העולם וכנגד עשר ספירות בלימה"**. נמצא לפי זה כי המדה הראשונה היותר עליונה וקרובה להקב"ה היא **"כתר"**, ואילו המדה העשירית היותר רחוקה היא **"מלכות"**.

נקדים עוד מה שמבואר בדברי רבינו האריז"ל (שער הכוונות פורים) כי אסתר היא מרכבה למדה העשירית מלכות, ונרמז בכתוב (אסתר ה א): **"ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות"**. ומקור הדבר בזוהר הקדוש (פרשת שלח קסט): שדורש הפסוק (אסתר ה א): **"ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות, אתלכשת בההוא דיוקנא דההוא עלמא מלכות"**.

עוד זאת ידוע כי בעוונות התחתונים יש ח"ו אחיזה במלכות בהיותה המדה האחרונה, כמבואר בדברי האריז"ל (ע"ח שער לה פ"ג): **"ואמנם החיצונים הם יושבין תחת המלכות וקרובים אליה בסוד (משלי ה ה) רגליה יורדות מות"**. לפי זה יש לומר כי כמו שהמן הרשע הפיל פור על חודש אדר בחשבו שיוכל להתגבר על ישראל בחודש האחרון, כן חשב בכוח הטומאה להיאחז באסתר מלכות דקדושה בהיותה המדה האחרונה. וזהו רמז הכתוב (אסתר ז ח): **"ויהאב המלך" העליון הקב"ה להמן הרשע, "הגם לכבוש את המלכה עמי בבית"**.

אולם לפי המבואר מאחר שבקדושה נעוץ סופו בתחילתו, נמצא כי יש בכוח הצדיק לקשר המלכות המדה האחרונה עם כתר המדה הראשונה שאין בה שום אחיזה. הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: **"ויהאב המלך" העליון הקב"ה "את אסתר" שהיא מרכבה למדת מלכות, "מכל הנשים" שמצד הקליפה, ותישא חן וחסד לפניו מכל הבתולות, "וישם כתר מלכות בראשה", שהעלה את המלכות עד הכתר בבחינת נעוץ סופו בתחילתו, "וימליכה תחת ושתי"**, המליך הקב"ה את אסתר מלכות דקדושה במקום ושתי מלכות דקליפה.

ויש לומר כי מטעם זה תיקנו מצות (אסתר ט יט): **"משלוח מנות איש לרעהו"**, ושנינו בגמרא (מגילה ז.) ונפסק להלכה בשלחן ערוך (או"ח סימן תרצה סעיף ד): **"ומשלוח מנות איש לרעהו, שתי מנות לאיש אחד"**. והרמז בזה על התחברות שתי המנות סופו בתחילתו בבחינת: **"וישם כתר מלכות בראשה"**.